

Tale ved åbning af udstilling om Koldinghus d.12.10.1984.

Restaureringsarbejdet på Koldinghus er inde i en meget spændende fase, en mellemfase, hvor man kan se alle stadier fra ruin til færdige rum. Den situation eksisterer kun een gang - og det er nu!

Hidtil er arbejderne forløbet således, at der var relativt store ruinområder at se. Men nu er det snart slut, i hvert fald hvad ruinexteriøret angår.

Siden 1808, da slottet brændte, har det stået som en stor dramatisk ruin. I sammenligning med slottets tidligere historiske perioder, gotik, renaissance, barok, var ruinperioden den længste, men nu er den ved at være fortid.

Istandsættelsesarbejdet skrider frem som ved et brobyggeri, hvor man bygger fra 2 sider og nærmer sig hinanden for til sidst at sætte slutfaget i.

Her på Koldinghus udvikler restaureringen sig på samme tid fra vest og øst, for til næste år at etablere lukning af det store hul i sydfløjen.

Man kan altså i dag endnu se et urørt stykke ruin, med nabopartier, som er lukket og har fået tag, samt steder hvor rummene er ved at blive færdiggjort, og endelig rum, der er helt færdige - Chr.IV's kirkesal. Hertil kommer så de rum i nord- og østfløj, der allerede er inddraget.

Koldinghus vil rumme en samling af store og spændende rum: Riddersalen, Den hvide sal, Chr. IV's kirkesal, Chr. III's kapel og endelig den store ruinsal, som op-

står i det parti, der endnu henligger som total ruin. På et modelfotografi på udstillingen vil man få et indtryk af dette rum, der går fra kælder til tag, og som man passerer igennem ad luftige gangbroer.

Af Koldinghus' mange restaureringsstadier er det, som kan opleves i 1984, specielt interessant ved kun at kunne opleves dette år.

Det er derfor meget passende at lave denne udstilling, og vi vil opfordre publikum til at være opmærksom på disse kendsgerninger, når de går rundt i slottet, og måske også får lejlighed til at besigtige ruinrester og steder, hvor der bygges.

Endvidere vil vi gerne pege på et andet forhold, som vi som arkitekter har betragtet som noget meget vigtigt og karakteristisk for Koldinghus. - Det er slottets identitet, dets dramatiske væsen. - I sammenligning med Sønderborg slot, som er en slags jævnaldrende søster til Koldinghus, både hvad tid, alder, konger og bygmestre angår, så er Koldinghus voldsom og kraftig i sit udtryk, og dramatisk med sine historiske sår, mens Sønderborg er blevet helet og pæn, ved en passende restaureringsmanicure.

Det er spændende at opleve disse to slotte sammen. Når man har set det ene, bør man også se det andet. De fortæller begge de samme kongers og dronningers historie, har tilsvarende arkitekturhistorie, men forskellig restaureringshistorie.

Endelig er der en tredje ting, som vi vil pege på: restaureringsprocessens forløb.

Som det fremgår af den lille folder, som fortæller om de 5 hovedperioder, som restaureringsidéen er baseret på, og som gør slottet dramatisk og spændende, - så er det også værd at vide, at restaureringen udføres ved samtidig skitsering, detailprojektering, licitationer og byggeri. Der er altså ikke på forhånd udarbejdet et

færdigt og detaljeret totalprojekt. Hvis det var så, ville byggeriet endnu ikke være i gang, fordi et uomgængeligt krav om total afklaring af historiske og bygningsarkæologiske forhold i så fald først skulle gennemføres og afsluttes.

Det anvendte restaureringsprincip rummer store fordele, ved at bygningen ikke først behøver at være totalt opmålt og arkæologisk undersøgt, - det sker undervejs eller senere. Endvidere er de nye konstruktioner friholdt af ruinen, så vi har ikke behøvet store dyre stilladser for at lave detailundersøgelser og opmålinger i stor højde, men har klaret det med fotogrammetri. Endvidere udvikles den arkitektoniske rumudformning og ruinoplevelse, efterhånden som vi bygger. Det kan sammenlignes med en maler, som arbejder med sit billede og herunder afstemmer de enkelte partier til hinanden. Men det forudsætter naturligvis en stor og bæredygtig idé, hvorunder alle senere problemer kan løses.

Også dette interessante procesforløb kan man i dag opleve. Det ses på bygningen og de udstillede tegnings- og skitsematerialer, og det ses på de forsøg, der gøres i modeller og på selve bygningen. I sydfløjen ses f.eks. en prøve på gelænder, og på sydfacaden et forsøgsparti med egespånbeklædning.

Det er vort håb, at man vil forstå sammenhængen i processen fra ruinen med dens spor og dens historiske fortælleverdi, skitseringsforløbet på papiret og på stedet, og så endelig slutresultatet, som jo ikke kan ses færdigt endnu, men måske anes af dem, der har fantasi. Det er også vor tanke med udstillingens skitser og tegninger at give et lille indtryk af, hvad man må igennem for at finde den rette form og løsning, - noget man normalt ikke ser.

Vi vil gerne benytte lejligheden til også at sige tak for den store interesse og forståelse, der efterhånden er opstået for denne restaurering.